

Dr. Dávid Lilla Ivett

A korrupció megelőzése

A Kormány antikorrupciós programja¹ a korrupció elleni fellépés terén már nem csak a büntetőjogi eszközök alkalmazására, azok megelőző hatására támaszkodik, hanem számít a bűnmegelőzés szélesebb eszköztárára is. A hivatali korrupció legfőbb okaként tájékozottsági, értékrendbeli hiányosságokat, az ügymeneti és egyéb folyamatok átláthatatlanságát, a szabályozó eszközök és az ellenőrzési rendszerek tökéletlenségét és a lelepleződés alacsony esélyét nevezi meg. E körülményeken a bűnmegelőzés rendszerében az elsődleges és másodlagos megelőzés szintjéhez tartozó, irányukat tekintve az elkövetővé válás megelőzése és a szituációs megelőzés terén használt intézkedésekkel, módszerekkel kísérhetünk meg változtatni. Annak érdekében viszont, hogy a korrupció megelőzési lehetőségeinek vizsgálatát megkezdhessük, át kell tekintenünk a bűnmegelőzés fogalmát és rendszerét.

I. Rész: A bűnmegelőzés fogalma

Míg a repressziót szükséges rossznak, a prevenciót ma már a legfontosabb területnek nevezik a szerzők a kriminalitás elleni küzdelemben.² A bűnmegelőzés nem valósítható meg kizárólag a bűnüldözés és büntető igazságszolgáltatás rendszerében – mondja ki a Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája is.³

A Stratégia a **bűnmegelőzés** nemzetközileg elfogadott **fogalmát** az Európai Unió Tanácsa 2001. május 28-án hozott döntése alapján a következőképpen adja meg:

¹ A Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programja 2012-2014.

² Korinek László: Kriminológia I. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2010. 459. o.

³ Melléklet a 115/2003. (X. 28.) OGY határozathoz: A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája.

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

minden olyan intézkedés és beavatkozás, melynek célja vagy eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése, az állampolgárok biztonságérzetének minőségi javítása, történjék az a bűnalkalmak csökkentésével, a bűnözést előidéző okok hatásának mérséklésével, vagy a sértetté válás megelőzésével.

E fogalom elvárása a bűnmegelőzési politikával szemben, hogy ne egyetlen dimenzióban értelmezze a megelőző feladatokat, hanem az úgynevezett három pillér elve értelmében vegye célba a bűnelkövetés minden lehetséges aspektusát, vagyis az elkövetőn kívül az áldozatot és a bűncselekményi szituációt is, valamint mind rövid-, mind közép- és hosszú távon szolgáljon eredményekkel.

II. Rész: A bűnmegelőzés rendszere

A bűnmegelőzés rendszerezésére⁴ legszemléletesebben az annak szintjeit és irányait megkülönböztető felosztások szerint kerülhet sor. A háromszintű modellből⁵ kitűnik, hogy a bűnmegelőzés sokszereplős feladat, és kifejezi azt is, hogy a bűnözést – mint társadalmi jelenséget, és mint egyéni magatartást is, valamint kialakulását és reprodukcióját is – folyamatként érdemes megközelíteni. A szintek az általános beavatkozástól tartanak az egyedi felé.

A cselekvési lehetőség és ennek címzettje szempontjából történő felosztás szerint a bűnmegelőzés tehát lehet elsődleges, másodlagos vagy harmadlagos.⁶

1. Fejezet: A bűnmegelőzés szintjei

a. az elsődleges megelőzés

A Transparency International 2007-es, az állami intézményrendszer átláthatóságáról, elszámoltathatóságáról folytatott magyarországi vizsgálata

⁴ Rosta szerint bűnmegelőzési modellek, dimenziók és tipológiák helyett helyesebb a bűnmegelőzés különböző megközelítési módjairól beszélni. [Rosta Andrea: A bűnmegelőzés elmélete. Pázmány Társadalomtudomány 3. Budapest-Piliscsaba, 2006., 27. o.]

⁵ Borbíró Andrea: Bűnmegelőzés. In.: A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve I. 2009., 111-140. o. 114. o.

⁶ Rosta Andrea: A bűnmegelőzés elmélete. Pázmány Társadalomtudomány 3. Budapest-Piliscsaba, 2006., 28. o.

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

megállapította, hogy magas a korrupció társadalmi elfogadottsága.⁷ E hozzáállás megváltoztatására az elsődleges bűnmegelőzés nyújthat lehetőséget, melynek célcsoportja az egész lakosság. A cél az adott társadalom értékrendjét elfogadó állampolgári attitűd kialakítása. Ennek során fontos szerepe van a nevelésnek, a szocializáció minden formájának, a biztonságos munka- és lakáskörülményeknek és a szabadidő kulturált eltöltésének.⁸

„Az állam irányító és szervező tevékenysége tudatosan is kiterjedhet sok olyan társadalmi probléma megoldására, ami megszüntetheti vagy csökkentheti azok kriminogén hatását. Ilyen területek a büntető felelősségre vonáson kívül mindenekelőtt az oktatás és nevelés, az egészségügy fejlesztése, a szociális gondoskodás és a munkalehetőség problémái.”⁹ „Azokat a lehetőségeket kell tehát megtalálnia amelyek segítségével birtokába tudja juttatni az egyént bizonyos képességeknek, készségeknek. Ezek alkalmazásával döntéseit a társadalmi elvárásokkal összhangban valósíthatja meg.”¹⁰

b. a másodlagos megelőzés

A másodlagos megelőzés¹¹ körébe a már célirányosabb beavatkozások tartoznak. A bűnelkövetővé még nem vált, de már deviáns vagy kriminális szempontból veszélyeztetett csoportokra, egyénekre, vagy bűnözési szempontból magas kockázatú helyzetekre, körülményekre irányul. Indokolttá teheti a beavatkozást például a veszélyeztető családi környezet, alkohol- és drogproblémák, iskolakerülés vagy a lakókörnyezet rossz közbiztonsági helyzete, esetleg egy szervezetben belüli korrupciós fertőzöttség, vagy az ezt könnyítő körülmények.

A rövid- és középtávú bűnmegelőzési programok többsége a másodlagos bűnmegelőzés körébe tartozik, ahol már a hatósági kényszer is megengedett lehet. A kényszer lehetősége, és az, hogy a beavatkozás itt a bizonyos szempontból veszélyeztetettnek

⁷ Hack Péter: A korrupció elleni fellépés keretei. Magyar Rendészet, 2010/3-4., 6-15. o. 9. o.

⁸ Pusztai László: A bűnmegelőzés dilemmája. In.: Kriminológiai és Kriminálisztikai Évkönyv XXXII. IKVA Könyvkiadó, Budapest, 5-57. o. 35. o.

⁹ Vigh József: A bűnmegelőzés elméleti és gyakorlati kérdései. Magyar Jog, 1999/6., 321-328. o. 326. o.

¹⁰ Irk Ferenc: A bűnözés megelőzése jogi eszközeinek elméletéhez. In: Kriminológiai és kriminálisztikai tanulmányok. XXII. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1985. 67-117. 71. o.

¹¹ Borbíró (2009) i. m.: 115. o.

tekintettekre irányul, felveti a megbélyegzés (stigmatizáció) tilalmát és a kirekesztés elkerülésének fontosságát.

Schneider¹² álláspontját említi Pusztai László, mely szerint nem létezik olyan tudományosan megalapozott módszer, amivel megjósolható, hogy ki válik majd elkövetővé. Ebből viszont az következik, hogy a potenciális elkövetőkkel, a predelikvens állapotban lévőkkel szemben alkalmazott minden speciálpreventív fellépéssel szemben alkotmányjogi aggályok vethetők fel. Schneider ezért csak elsődleges – a bűncselekményt még el nem követett lakosságra – és másodlagos – a visszaesőkre vonatkozó – prevenciót különböztet meg.¹³

c. a harmadlagos megelőzés

A harmadlagos megelőzés¹⁴ a bűnelkövetők bűnisméltésének megakadályozását célozza. A már megtörtént bűncselekményekre való intézményes reakciók említhetők itt, vagyis ez a terület már reaktív, így döntően a büntető igazságszolgáltatás rendszeréhez tartozik, de szerepet kap a bűnmegelőzés minden olyan szereplője, aki a bűnelkövetőt társadalmi beilleszkedése, reintegrációja során hozzá tudja segíteni ahhoz, hogy tartózkodjon az újabb bűncselekmény elkövetésétől.¹⁵

2. Fejezet: a bűnmegelőzés irányai

Az ismertetett felosztás felhívja a figyelmünket arra, hogy a bűnözés kialakulását folyamatként érdemes megközelíteni, és hogy a bűnmegelőzésnek sokféle szereplőre van szüksége, nem konkretizálja azonban a megelőzés lehetséges formáit és eszközeit, vagyis a bűnmegelőzés mikéntjét. Ez utóbbi kérdésekre a **bűnmegelőzést irányja szerint négy területre osztó tipológia¹⁶ ad választ.**

a. megelőzés a büntető igazságszolgáltatáson keresztül

¹² Schneider, H-J.: Kriminologie. Berlin - New York, 1987. 654. o. Idézi: Pusztai László: A bűnmegelőzés dilemmája. In.: Kriminológiai és Kriminológiai Évkönyv XXXII. IKVA Könyvkiadó, Budapest, 5-57. o. 36. o.

¹³ Pusztai László: A bűnmegelőzés dilemmája. In.: Kriminológiai és Kriminológiai Évkönyv XXXII. IKVA Könyvkiadó, Budapest, 5-57. o. 37. o.

¹⁴ Gönczöl Katalin: Bűnözés és megelőzés. Társadalmi Szemle, 1994/5., 40-54. o. 50. o.

¹⁵ Borbíró (2009) i. m.: 115. o.

¹⁶ Borbíró (2009) i. m.: 115. o.

A büntető igazságszolgáltatáson keresztül történő megelőzés¹⁷ a büntetőjogi szankciók, a bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatási rendszer generális és speciális megelőző hatását jelenti. Mivel a **generális prevención** a büntetés egész társadalomra gyakorolt általános visszatartó hatását értjük, ez az elsődleges megelőzés területére tartozik. E körben a bűnüldöző szervek reakcióképességének, a bűnelkövetés kockázatának és a büntetés elkerülhetetlenségének fokozása a cél.

A generális prevenció pozitív oldala a jogkövetési hajlandóság, a negatív pedig a büntetéstől való félelem. Ezek egymással párhuzamosan valósítják meg az általános visszatartást: az állami büntetőhatalom intézményeivel szembeni közbizalom megléte befolyással van a jogkövetési hajlandóságra. Azok a bűnmegelőzési programok, melyek kizárólag a büntetés szigorának elrettentő hatásában bíztak, nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket.

„A generálprevenció stratégia, a speciálprevenció: taktika. A generálprevenció a múltra tekint, a speciálprevenció a jövőre, az előbbi csupán esetlegesség, az utóbbi ha nem is bizonyosság, de több mint esetlegesség. A generálprevenció absztrakt negatív jellegű, a speciálprevenció individuális, konkrét és pozitív. A generálprevenció remélt hatás, a speciálprevenció konkrét egyedi cél, életközeli és optimista.”¹⁸

A **speciális prevenció** a harmadlagos megelőzés területéhez tartozik, mivel reaktív, már elkövetett bűncselekményekre reagál, az elkövetőt igyekszik visszatartani az újabb bűncselekmények elkövetésétől. Erre törekedhet az **elrettentés** eszközeivel, szigorú szankciók kiszabásával.

Az elrettentéssel szemben a **reszocializációra, reintegrációra** alapozó speciális prevenció az elkövető megjavítását, nevelését a társadalomban tartásával párhuzamosan, ennek lehetőségeit kiaknázva és az izoláció hátrányait kiküszöbölve kívánja megvalósítani.

Végül a helyreállító igazságszolgáltatás is a büntető igazságszolgáltatás speciális prevenciót szolgáló eszközei közé tartozik. Az elkövető szembesítése tetteinek következményeivel – valamint a sértettel –, és a sérelem helyreállítása lehetőségének

¹⁷ Borbíró (2009) i. m.: 117-121. o.

¹⁸ Rácz György: A közösségi és az egyéni bűnmegelőzés összevetése. Jogtudományi Közlöny, 1989/12., 670-671. o. 670. o.

megteremtése fontos szerepet játszhat a tett súlyának átértékelésében és a későbbi bűnelkövetéstől való tartózkodásban.

b. az elkövetővé válás megelőzése

Az elkövetővé válás megelőzésének¹⁹ gondolata azokon a kriminológiai kutatásokon alapul, melyek – kiindulva abból a feltételezésből, hogy a bűnelkövetők személyiségvonásaikban, körülményeikben vagy szocializációs folyamataikban különböznek a jogkövetőktől – arra koncentráltak a 20. század második felében, hogy fényt derítsenek azokra a pszichológia, biológiai és szociális sajátosságokra, melyek az egyes elkövetői csoportokat jellemzik. A kriminológia az életútvizsgálat módszerével megnevezi az elkövetővé válás **kockázati tényezőit**, valamint ezek ismeretében, ezek kiküszöbölésére **protektív tényezők** segítségével bűnmegelőzési javaslatokat fogalmaz meg. Protektív tényezőknek azokat nevezzük, melyek normakonform viselkedésre ösztönöznek, valamint tompítják a kockázati tényezők hatásait.

A bűnmegelőzés alkotmányos elveinek betartása mellett a kockázati tényezők felismerése korai, hatékony beavatkozást tesz lehetővé.

c. közösségi bűnmegelőzés

A közösségi bűnmegelőzés²⁰ az egyént körülvevő közvetlen közeg, a család, a lakókörnyezet, az iskola és az érvényesülés terepéül szolgáló közösségi intézmények diszfunkcionális működésében véli felfedezni a bűnözés magyarázatát.²¹

A közösségi megelőzés egyes modelljei a bűnözést bizonyos típusú közösségeken belül **belső** feszültségek, diszfunkciók eredményeként jelentkező tényezőnek tekintik, a közösség sajátjának, amit **integrációs mechanizmusok**on keresztül kívánnak megoldani.

¹⁹ Borbíró (2009) i. m.: 121-125. o.

²⁰ Borbíró (2009) i. m.: 125-132. o.

²¹ Borbíró (2009) i. m.: 126. o.

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

A lakókörnyezet aktivizálását, kezdeményezőkézségének javítását, fiatalok számára közösségi támogató, képzési, kulturális, szabadidő-eltöltési programokat szorgalmaznak, és mindezekkel törekednek a generációk egymáshoz való közelítésére.

A formális kontrollal szemben előnyben részesítik az **informális kontroll** szerepét, és kívülről érkező, kényszerítő mechanizmusokra csak a végső esetben számítanak. A probléma megoldásában legfőképp a **közösség saját erejére** hagyatkoznak.

Más modellek **külső** veszélyforrásként azonosítják a bűnözést, vagyis **elhatárolódva** tőle, elsődlegesen a **védekezésre** koncentrálnak. Itt az egyén érdekeit alárendelik a közösségének. Az egyéni magatartások szabályozására a közösség érdekében kerül sor. A bűnmegelőzési program elsődlegesen a közösségi rend és biztonság fenntartását célozza, és ennek eszközeként az ellene vétők **kizárását** alkalmazza. Szorgalmazza a kisebb súlyú, bűncselekménynek még nem minősülő antiszociális magatartásokkal szembeni azonnali, **külső, rendőri fellépést**.

d. szituációs és áldozatközpontú bűnmegelőzés

A racionális döntés elmélete²² képezi a **szituációs bűnmegelőzés**²³ elméleti alapját, mely szerint a potenciális elkövető mérlegeli az elkövetéssel járó esetleges hasznokat és veszélyeket, és ezek figyelembe vételével racionális döntést hoz. A szituációs bűnmegelőzés e döntési folyamat befolyásolására törekszik a bűnalkalmak manipulációján keresztül, azokat az ismereteket gyűjti össze, melyek arra vonatkoznak, hogy hol és mikor kell olyan specifikus intézkedéseket bevezetni, amelyek módosítanak egy szituációt az elkövetés megakadályozása érdekében.²⁴

Keith Hayward 2007-ben komoly kétségeket fogalmazott meg e megelőzési irány kapcsán. Azt állította, hogy a szituációs bűnmegelőzés módszerei nem képesek befolyásolni a konfliktusfeloldó, érzelmek vezérelte, impulzív bűncselekmények elkövetőit, mivel az ő elkövetésre irányuló akaratelhatározásukat nem előzte meg a tudatos mérlegelésen alapuló racionális

²² Lásd erről bővebben: Kriminológia – Szakkriminológia. Szerk.: Gönczöl – Kerecsi – Korinek – Lévay. Complex Kiadó, Budapest, 2006. 98-101. o.; Korinek László: Kriminológia I. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2010. 132-140. o.

²³ Freda Adler – Gerhard O. W. Mueller – William S. Laufer: Kriminológia. Osiris Kiadó, Budapest, 2000. 269-276. o.

²⁴ Freda – Mueller – Laufer (2000) i.m.: 269. o.

döntéshozatal.²⁵ Graham Farrell Hayward állítására reflektálva tanulmánya fő konklúziójaként állapítja meg, hogy a szituációs bűnmegelőzés minden bűncselekmény típusal szembeni küzdelemnél alkalmazható.²⁶

Az **áldozatközpontú megelőzés**²⁷ szorosan összefügg a szituációs bűnmegelőzéssel, hiszen a potenciális áldozat veszélyfelismerő, elhárító és védekező képességének fokozásával a bűnelkövetési szituáció megnehezítése a cél. Az ilyen programoknak szükséges kiindulópontja a kockázati tényezők azonosítása, melyek a viktimizációs fenyegetettséget (az áldozattá válás veszélyét) eredményezik. Ezek felismerése esetén kiküszöbölésükkel mérsékelhető e kockázat, csökkenthető az áldozattá válás esélye.

A szituációs megelőzési technikák alkalmazása rövid távon látványos eredményeket érhet el, de mindez együtt járhat a bűnözés áthelyeződésének veszélyével: „csak eltereli egyik helyről a másikra a nemkívánatos jelenségeket, de azok társadalmi jellegén, előfordulásán mit sem változtat, hiszen a beavatkozás itt is csak felszíni „kezelésre” irányult”²⁸.

III. Rész: A bűnmegelőzés tervezése

„A hatékony megelőzés érdekében nem néhány megelőzési intézkedés szükséges, hanem egy egész rendszer kiépítése, amelyben a különböző elemek, megelőzési területek szervesen kapcsolódnak egymáshoz, s egységes egészet alkotnak.”²⁹

A Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája a bűnmegelőzés alkotmányos követelményei között a megbélyegzése és a kirekesztés elkerülésén túl az arányosság elvét említi. Ezen általános alapelvek figyelembe vétele mellett a korrupció

²⁵ Keith Hayward: Situational Crime Prevention and its Discontents: Rational Choice Theory versus the 'Culture of Now'. Social Policy & Administration Vol. 41, No. 3, June 2007, pp. 232-250, 232

²⁶ Graham Farrell: Situational Crime Prevention and Its Discontents: Rational Choice and Harm Reduction versus 'Cultural Criminology'. Social Policy & Administration Vol. 44, No. 1, February 2010, pp. 40-66, 59

²⁷ Borbíró (2009) i.m.: 134. o.

²⁸ Gönczöl (1994) i.m.: 46. o.

²⁹ Gödöny József: A bűnözés megelőzése. Kriminológiai Közlemények 43., 1992. 47-56. o. 50. o.

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

megelőzésének tervezése és végrehajtása során a következő szempontokat kell szem előtt tartani: racionalitásra, nyilvánosságra³⁰ és integritásra törekvés.

A társadalom költségérzékenysége való tekintettel a bűnmegelőzési intézkedéseket aszerint kell megtervezni, hogy az azokra fordított pénzösszeg nagy valószínűséggel ne csak megtérüljön, de a befektetés hasznossága mérhető, rövid távú megtérülése bizonyítható, elvárható legyen³¹. A korrupció megelőzésének tervezésénél, végrehajtásánál a **racionalitás** követelménye teljesítésének fontos és pontos mutatója a fenti szempont érvényesülése.

A korrupció elleni fellépés magyar gyakorlatáról a Kormány antikorrupciós programja³² azt állapította meg, hogy az a „keményvonalas” megközelítéssel szinte kizárólag a büntetőjogi eszközök használatán nyugszik. Szorgalmazza tehát az **integritás³³-alapú megközelítést**, mely alapján a megelőzés eszközkörén belül megnő az értékek melletti elköteleződés, az etikus környezet szerepe, végső soron pedig a szervezet ellenálló képessége.

A **bűnmegelőzés tervezésének** a következő állomásokon keresztül kell eljutnia a végrehajtásig.³⁴ A kiindulópont mindig a megelőzendő bűncselekmények körének vizsgálata, **adatgyűjtés**, melynek az ismertté vált és a látens bűnözésre is ki kell terjednie. Ezt követően az adatok **kiértékelésére** van szükség, majd ezen ismeretek birtokában méretre szabott bűnmegelőzési **stratégia**, program alkotható meg. A stratégia **gyakorlati alkalmazását** követően a megelőzési munkát szükséges **kiértékelni** – annak sikerei és kudarcai is tanulságokkal szolgálhatnak. Végül a program

³⁰ Általában bizonyításra sem szoruló axiómaként fogadják el azt a megállapítást, mely szerint a nyilvánosság nem csak a korrupció feltárását, de megelőzést is elősegíti. [Németh Erzsébet –Körmendi Gábor – Kiss Beatrix: Korrupció és nyilvánosság. Pénzügyi Szemle 2011/1. 57-65. o. 57. o.] Több kutatás mutatott ki egyértelmű és erős negatív korrelációt a sajtószabadság és a korrupció között. [Takács István – Csapodi Pál – Takács-György Katalin: A korrupció, mint deviáns társadalmi attitűd. Pénzügyi Szemle 2011/1. 26-42. o. 35. o.]

³¹ Szerkesztette: Barabás Tünde. Szerzők: Barabás Tünde - Dallos Endre - Irk Ferenc - Kovács Róbert - Windt Szandra: Épített környezet – bűnözés – situációs bűnmegelőzés. A lakótelepi bűnmegelőzés alapkérdései. OKRI, Budapest, 2008. 23. o.

³² A Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programja 2012-2014.

³³ „Az integritás szó a latin in-tangere kifejezésből ered, amelynek jelentése: érintetlen. Más szóval a kifejezés olyasvalakit vagy valamit jelöl, aki vagy ami romlatlan, sértetlen, feddhetetlen, továbbá az erényre, megvesztegethetetlenségre, a tisztaság állapotára is utal.” [Takács István – Csapodi Pál – Takács-György Katalin: A korrupció, mint deviáns társadalmi attitűd. Pénzügyi Szemle, 2011/1., 26-42. o. 39. o.]

³⁴ Korinek László: Stílusváltozatok a világ bűnmegelőzésében. Jogi Beszélgetések 2000-2003., Kaposvár, 2004. 78-86. o. 79. o.

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

eredményeinek és költségeinek összevetésével vizsgálható, hogy **megérte-e** a beavatkozás.

„Tudni kell azonban, hogy a bűnmegelőzésben látványos eredményre nem lehet számítani. Elsődleges cél a bűnözés növekedésének megállítása, a távolabbi pedig a csökkenés elősegítése.”³⁵

Összegző táblázat „A korrupció megelőzésének elméleti alapjai” tananyaghoz
A bűnmegelőzés szintjei és irányai³⁶

	Bűnmegelőzés a büntető igazságszolgáltatáson keresztül	A bűnelkövetővé válás megelőzése	Közösségi megelőzés	Szituációs és áldozatközpontú megelőzés
E L S Ő D L E G E S	Jogkövető kultúra támogatása, általános elrettentés.	A kockázati tényezőket generáló társadalmi-gazdasági környezet azonosítása és alakítása.	Önkormányzatiság erősítése, várostervezés, a közösségi kultúra terjesztése, kisebbségpolitika, nagyvárosi szegregáció elleni küzdelem.	Átfogó környezeti és biztonságtechnikai tervezés.
M Á S O D L A	Általános és speciális elrettentés.	Kockázatközpontú megelőzési programok.	Közösségépítő és közösségvédelmi programok.	Különösen veszélyeztetett csoportok, területek védelme, bűnözési térképek.

³⁵ Nyiri Sándor: A bűnözésről és a bűnmegelőzésről. Rendészeti Szemle, 1993/5., 7-13. o. 13. o.

³⁶ Borbíró (2009) i. m.: 117. oldalon található táblázat alapján.

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

G O S				
H A R M A D L A G O S	Speciális elrettentés, izoláció, reintegráció, helyreállítás.	Elkövetővé váltak egyéni kockázatelemzése és kockázatkezelése, speciális prevenció.	Közösségi programok a bűnelkövetők reintegrációjára, helyreállító igazságszolgáltatás.	A különösen veszélyeztetett helyek védelme, az újbóli áldozattá válás megelőzése, a bűncselekmény által feltárt „gyenge pont” kiküszöbölése.

Önellenőrző kérdések:

1. Ismertesse a bűnmegelőzés fogalmát!
2. Milyen szintekre és irányokra épül a bűnmegelőzés rendszere?
3. Kire irányul, és mi a célja az elsődleges megelőzésnek?
4. Kire irányul, és mi a célja a másodlagos megelőzésnek?
5. Kire irányul, és mi a célja a harmadlagos megelőzésnek?
6. Mit jelent a büntető igazságszolgáltatás speciális és generális megelőző hatása?
7. A bűnelkövetővé válás megelőzése körében mit jelentenek a kockázati és a protektív tényezők?
8. A közösségi bűnmegelőzési modellek milyen két fő csoportra oszthatók az egyéni és a közösségi érdekek rangsorolása alapján, és milyen fő elveket vallanak?
9. Ismertesse a szituációs és az áldozatközpontú megelőzés lényegét!
10. Melyek a bűnmegelőzés tervezésének főbb elvei és fázisai?

Irodalomjegyzék:

1. A Közigazgatás Korrupció-megelőzési Programja 2012-2014.
2. Barabás Tünde - Dallos Endre – Irk Ferenc – Kovács Róbert – Windt Szandra: Épített környezet – bűnözés – szituációs bűnmegelőzés. A lakótelepi bűnmegelőzés alapkérdései. OKRI, Budapest, 2008.
3. Borbíró Andrea: Bűnmegelőzés. In.: A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve I. 2009. 111-140. o.
4. Freda Adler – Gerhard O. W. Mueller – William S. Laufer: Kriminológia. Osiris Kiadó, Budapest, 2000.
5. Gödöny József: A bűnözés megelőzése. Kriminológiai Közlemények 43., 1992. 47-56. o.
6. Gönczöl Katalin: Bűnözés és megelőzés. Társadalmi Szemle, 1994/5. 40-54. o.
7. Graham Farrell: Situational Crime Prevention and Its Discontents: Rational Choice and Harm Reduction versus 'Cultural Criminology'. Social Policy & Administration Vol. 44, No. 1, February 2010, pp. 40-66
8. Hack Péter: A korrupció elleni fellépés keretei. Magyar Rendészet, 2010/3-4. 6-15. o.
9. Irk Ferenc: A bűnözés megelőzése jogi eszközeinek elméletéhez. In: Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok. XXII., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1985. 67-117.
10. Keith Hayward: Situational Crime Prevention and its Discontents: Rational Choice Theory versus the 'Culture of Now'. Social Policy & Administration Vol. 41, No. 3, June 2007, pp. 232-250
11. Korinek László: Kriminológia I. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2010.
12. Korinek László: Stílusváltozatok a világ bűnmegelőzésében. Jogi Beszélgetések 2000-2003. Kaposvár, 2004. 78-86. o. 79. o.
13. Kriminológia – Szakkriminológia. Szerk.: Gönczöl – Kerecsi – Korinek – Lévay. Complex Kiadó, Budapest, 2006. 98-101. o.

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

14. Melléklet a 115/2003. (X. 28.) OGY határozathoz: A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája
15. Németh Erzsébet –Körmendi Gábor – Kiss Beatrix: Korrupció és nyilvánosság. Pénzügyi Szemle 2011/1. 57-65. o.
16. Nyiri Sándor: A bűnözésről és a bűnmegelőzésről. Rendészeti Szemle 1993/5. 7-13. o.
17. Pusztai László: A bűnmegelőzés dilemmája. In.: Kriminológiai és Kriminálisztikai Évkönyv XXXII., IKVA Könyvkiadó, Budapest, 5-57. o.
18. Rácz György: A közösségi és az egyéni bűnmegelőzés összevetése. Jogtudományi Közlöny, 1989/12. 670-671. o.
19. Rosta Andrea: A bűnmegelőzés elmélete. Pázmány Társadalomtudomány 3. Budapest-Piliscsaba 2006.
20. Takács István – Csapodi Pál – Takács-György Katalin: A korrupció, mint deviáns társadalmi attitűd. Pénzügyi Szemle, 2011/1. 26-42. o.
21. Vigh József: A bűnmegelőzés elméleti és gyakorlati kérdései. Magyar Jog, 1999/6. 321-328. o.